

پیشینه ی تاریخی نیشابور:

نیشابور از کهن ترین و شکوهمندترین شهرهای ایران است که پیشینه ای درخشان در عرصه ی فرهنگ و تمدن این سرزمین دارد. گرچه بنیاد نیشابور بنا بر مستندات تاریخی به عصر شاپور اول ساسانی (۲۷۲ - ۲۴۱ م) بر می گردد، برخی شواهد و منابع تاریخی و هم چنین آخرین یافته های باستان شناسی بر وجود تمدنی با قدمت پنج هزار ساله در این ناحیه صحه گذارده اند. این شهر در اعصار تاریخی اسامی متعددی داشته است: نیو شاپور، ابرشهر، ایران شهر و سرانجام ((نیشابور)) که شکل دگرگون شده ی همان نیو شاپور می باشد. اوج شکوه نیشابور مربوط به قرون سوم تا پنجم هجری است. دوره ای که به لحاظ سیاسی، این شهر به عنوان مرکز اداری خراسان بزرگ توانست ضمن تاثیر گذاری بر اوضاع سیاسی و اداری سرزمین های پیرامون خود در دو عصر ظاهری و سلجوقی به عنوان پایتخت این دو دولت در عرصه ی سیاسی ایران آن روز خود را مطرح نماید. از جهت علمی و فرهنگی نیز این شهر با بزرگترین مراکز علمی دنیای اسلام بود و نام خود را به عنوان یکی از کلان شهرهای جهان اسلام جاودانه نمود. از جهت اقتصادی نیز در دوره های شکوفایی، یکی از شهرهای توانمند و غنی ایران به شمار می آمد. شکوه و عظمت نیشابور گرچه با حمله ی ویرانگر مغولان در سال ۶۱۸ ه. ق رو به زوال گذاشت اما هیچ گاه نابود نشد و بار دیگر از زیر آوار بی رحمانه ی تاراج گران سر بر آورد و حیاتی نو را آغاز نمود. به طوری که جهان گردانی که چندی پس از حمله مغول به نیشابور سفر نموده اند بار دیگر از رشد و ترقی این شهر، داد سخن داده اند هر چند که آن شکوه دیرین هیچ گاه تکرار نگردید. اینک نیشابور به عنوان یکی از مهم ترین شهرهای خراسان بزرگ و از جمله قطب های صنعتی، کشاورزی، علمی و فرهنگی این استان در پی تجدید حیات شکوهمند دیرین خود است.

قایای شهر کهن نیشابور:

در قسمت شرق و جنوب شرقی نیشابور بقایای شهر قدیم نیشابور واقع است که در سال های ۱۹۳۰ تا ۱۹۴۰ میلادی بخش هایی از این مناطق توسط هیات اعزامی موزه ی متروپولیتن نیویورک مورد کاوش های باستان شناسی قرار گرفت و اطلاعات ارزشمندی در خصوص فرهنگ و تمدن نیشابور عصر اسلامی به دست آمد. از جمله بخش های کهن و بقایای نیشابور قدیم می توان به تپه ی آلب ارسلان، تپه ی تاکستان و تپه ی قنات اشاره کرد. همچنین کاوش های جدید در تپه شادباخ و مناطق پیرامون نیشابور آگاهی های جدید تری را فرا روی پژوهش گران و علاقه مندان تاریخ این شهر کهن قرار داده است.

مسجد جامع:

مسجد جامع نیشابور در مرکز شهر نو بنیاد نیشابور قرار دارد. این بنا که از نوع چهار ایوانی می باشد از آثار اواخر دوره ی تیموری است که به سال ۸۹۹ ه. ق ساخته شده است. این بنا هم چنین دارای کتیبه هایی مربوط به عصر صفوی می باشد دو کتیبه ی سر در اصلی - که فرامین شاه عباس اول صفوی می باشد - از آن جمله است.

مزار شهیر :

در سمت شرق و در ابتدای مسیر نیشابور به شهرستان کاشمر دو اثر معماری در گورستانی نسبتاً قدیمی قرار دارند که با توجه به شکل و نوع بنا یکی منسوب به دوره ی سلجوقی و دیگری منسوب به عصر ایلخانی است . آگاهی های فزون تر در خصوص قدمت این دو اثر نیازمند کاوش های علمی و گسترده است .

آرامگاه حکیم عمر خیام نیشابوری :

در جوار آرامگاه امامزاده محمد محروق و در باغی دل نشین و مصفا آرامگاه ریاضی دان بزرگ قرن پنجم و ششم هجری قمری قرار دارد . شهرت خیام در دنیا بیش از آنکه مدیون اندیشه های شگرف وی در ریاضیات باشد تحت تاثیر رباعیات دل نشین وی است . سنگ گور خیام و پیرامون آن الهام گرفته از اشکال هندسی است ، بنای روی آرامگاه که آمیزه ای از معماری سنتی و جدید با رباعیاتی چند از خیام است در سال ۱۳۴۱ ه . ش توسط انجمن آثار ملی ساخته شده است .

آرامگاه شیخ فریدالدین عطار نیشابوری :

در محله شادیاخ قدیم ، آرامگاه شاعر و عارف قرن ۶ و ۷ ه . ق و صاحب آثار گران سنگی چون تذکرة الاولیا و منطق الطیر قرار دارد . ستون سنگی داخل مقبره ، قدیمی ترین اثر آرامگاه عطار و مربوط به دوره ی تیموری است که بنای جدید آن به سال ۱۳۴۱ ه . ش توسط انجمن آثار ملی ساخته شده است .

آرامگاه فضل بن شاذان نیشابوری :

در ۶ کیلومتری شرق نیشابور بقعه فقیه ، مفسر و محدث مشهور قرن دوم و سوم هجری – از اصحاب گرانقدرسه امام شیعیان امام محمد تقی (ع) ، امام هادی (ع) و امام حسن عسکری (ع) قرار دارد – از فضل حدود ۱۸۰ تالیف در زمینه های مختلف مذهبی روایت شده است . آرامگاه وی زیارتگاه شیفتگان اصحاب اهل بیت (ع) است .

آرامگاه کمال الملک :

در جوار بقعه ی شیخ فرید الدین عطار نیشابوری آرامگاه نقاش مشهور عصر پهلوی محمد خان غفاری ملقب به کمال الملک که از خانواده ای هنر پرور بود واقع است . کمال الملک پس از چند سال زندگی در کنج عزلت به سال ۱۳۱۹ ه . ش در نیشابور چشم از جهان فرو بست . بنای روی سنگ گور استاد – که آمیزه ای از هنر سنتی و جدید است – به سال ۱۳۴۱ ه . ش ساخته شده است .

بی بی شطیبه :

در قسمت غربی مرکز شهر نیشابور بقعه ی متبرکه ی بانوی پارسا ، بی بی شطیبه قرار دارد . این بانو هم عصر امام موسی کاظم (ع) بوده است به دلیل عنایت و توجه ویژه ی این امام معصوم (ع) از شهرت و اهمیت والایی در نزد دوست داران اهل بیت برخوردار گردیده است ، آرامگاه وی زیارتگاه شیفتگان اهل بیت (ع) است در ۹۰ کیلومتری شمال غربی نیشابور زیارتگاه یکی از نوادگان منسوب به امام سجاد (ع) قرار دارد که علاوه بر موقعیت مذهبی از جاذبه های گردشگری و تفریحی نیز برخوردار می باشد .

جاذبه های طبیعی و گردشگری :

بیلاق ها و روستاهای پیرامون نیشابور به خصوص دامنه ی جنوبی کوه بینالود در کتب و منابع تاریخی و سفر نامه های سیاحان به دلیل محیط دل نشین و آب و هوای مطبوع و زیبایی های خاص خود همواره مورد ستایش قرار گرفته است . امروزه نیز بیلاق ها و مناطق دامنه های جنوبی بینالود از جمله : بوژان ، خرو ، درود ، بار و ... از مهم ترین تفرج گاههای نیشابور و مورد علاقه ی مردم بومی و بسیاری از گردشگرانی است که به نیشابور سفر می کنند .

منبع : روابط عمومی مدیریت آموزش و پرورش نیشابور

تهیه و تنظیم : مسنول سایت